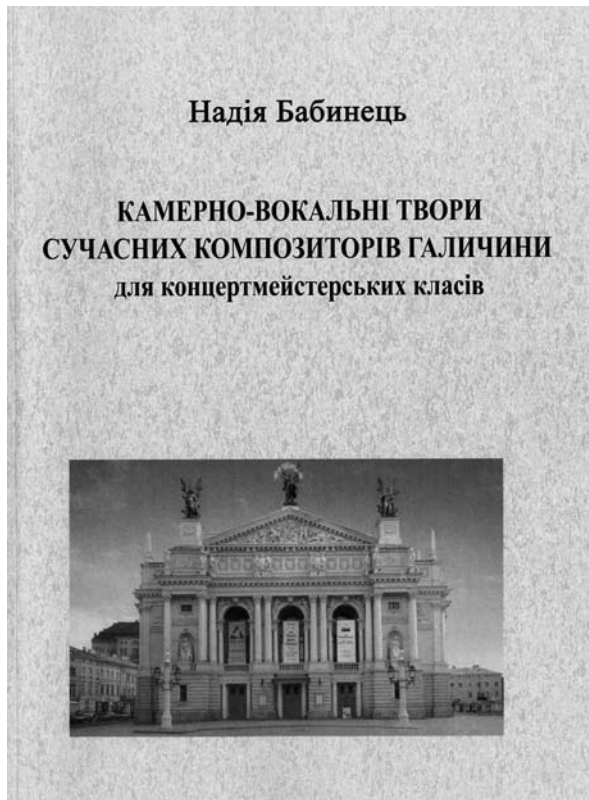

У РАКУРСІ – КАМЕРНО-ВОКАЛЬНИЙ ЖАНР

Ольга Кушнірук

УДК 784.3(477.83/.86);78.072(477)

БАБИНЕЦЬ Н. КАМЕРНО-ВОКАЛЬНІ ТВОРИ СУЧАСНИХ КОМПОЗИТОРІВ ГАЛИЧИНИ ДЛЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИХ КЛАСІВ: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК. – Л.: Споллом, 2010. – 208 с.

Однією з обов'язкових спеціалізацій піаніста є концертмейстерська діяльність – уміння акомпанувати співакові, інструменталістові, хоровому колективу тощо. Твір з акомпанементом, як і сольний, потребує глибокого й тонкого розуміння особливостей відтворення авторської інтенції. Це завдання ускладнене вимогою музикування в ансамблі, необхідністю чути партнера й вести рівноправний музичний діалог. Виховання професійного піаніста-концертмейстера – саме такою є мета цікавої і різнобічної праці Надії Бабинець «Камерно-

вокальні твори композиторів Галичини». Навчальний посібник випущено Львівським видавництвом «Споллом» у трьох книгах: «Камерно-вокальні твори композиторів Галичини XIX ст.» (2005), «Камерно-вокальні твори композиторів Галичини XX ст.» (2007), «Камерно-вокальні твори сучасних композиторів Галичини» (2010). Він хронологічно широко репрезентує доробок галицьких (не лише українських, але й польських, австрійських, німецьких) композиторів у жанрі камерно-вокальної мініатюри й призначений для студентів класів концертмейстерства та сольного й камерного співу у вищих навчальних закладах культури й мистецтв III – IV рівня акредитації.

Крім суто педагогічного, зазначена праця Н. Бабинець має важливе історичне значення, адже, крім відомих творів, укладачка залучила романси та солоспіви, які ще не були опубліковані, оскільки знаходилися в архівах, приватних колекціях, відділах рукописів бібліотек. Таким чином, простежується неперервність традиції еволюції камерно-вокального жанру на теренах Галичини. Так, у посібнику вперше вміщено твори **К. Ліпінського** («Спів до Німана», «Спів Гальбана», обидва – на сл. А. Міцкевича; «Сонет», сл. С. Бояновського), **Ф.-К. Моцарта** («До струмків», сл. невідомого автора; «Зітхання», «Захоплення», обидва на сл. Л.-К.-Г. Хелті), **Й. Рукгабера** («Ключі від неба», сл. Беранже; «Це непристойно», сл. Ф. Есгольца; «Покинута», сл. Л. Бехштайна), **М. Вербицького** («Все заглухло, чорні мраки»), **А. Солтиса** («Прихід», сл. Л. Стаффа; «Співає рання пташка», сл. Р. Тагора; «Провесін», сл. Г. Гоффманстала), **Ю. Коффлера** («Забуті мелодії», «Осінь пісня», обидва – на сл. П. Верлена, «Листок», сл. А. Арно), **Р. Сімовича** («Не винен я тому», сл. І. Франка), сучасних композиторів Галичини – **Б. Фільц** («Я не тебе люблю», сл. І. Франка; «Сни журавлині», «Щастя»,

обидва на сл. О. Маландія), **І. Майчика** («Молодість», сл. Б. Стельмаха), **М. Скорика** («За сонцем хмаронька встає», сл. Т. Шевченка; «Чого являєшся мені у сні», сл. І. Франка), **Л. Думи** («Купальська пісня», сл. П. Федотка; «Монолог», сл. М. Некрасова), **О. Козаренка** («Сойка», сл. С. Майданської), **Б. Фроляк** («Б'є дзвон», сл. Б.-І. Антонича та В. Барки).

Авторка цього цікавого проекту – піаністка та концертмейстер, професор Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, заслужений працівник культури України Н. Бабінець – має великий особистий виконавський та педагогічний досвід. Протягом двох десятиріч років вона є незмінним концертмейстером Львівської чоловічої хорової капели «Сурма» (з 1999 року – «Гомін», диригент О. Цигилик), з якою, зокрема, здійснила гастрольні поїздки до США (сімнадцять міст), Польщі, Латвії, колишні Чехословаччини та Югославії, Німеччини, а також по Україні. 1988 року разом з капелою записала довгограючу платівку «Хорові твори композиторів Львова». Свою майстерність як концертмейстера Н. Бабінець виявила й у співпраці зі співаками (С. Степан, В. Ігнатенко, О. Кровицька, О. Ленишин, К. Чернет, Л. Вороніна, О. Чибісов, Н. Козятинська, Т. Вартанян).

Процес виховання піаніста-концертмейстера вона перетворює у творчий пошук виконавської істини – проникнення разом зі студентом у сутність змальованого композитором образу. До видатних досягнень Н. Бабінець як педагога належать підготовка й представлення публіці Львова, Дрогобича, Луцька, Донецька наприкінці 1980-х років резонансних (як з'ясувалося) концертних вечорів за участю тодішнього студента-піаніста П. Сухоцького (тепер – викладач Волинського обласного училища культури і мистецтв) та педагога-ілюстратора О. Чибісова (баритон). Це були вокальні цикли Ф. Шуберта «Зимовий шлях» та Р. Шумана «Любов поета» і «Круг пісень» німецькою мовою, де я брала участь як лектор-музикознавець, виголошуючи вступне слово. 1991 року було реалізовано ще один цікавий задум – в інтерпретації студенток Н. Шмагало та Р. Гринько прозвучали «Два німецькі зошити» В. Гавриліна (соліст – О. Чибісов).

Згодом багата практична діяльність Н. Бабінець доповнилася науково-методичним

осмисленням праці концертмейстера, переважно вона стосувалася музики В. Барвінського в методичних розробках «Вокальні твори В. Барвінського» (1991), «Обробки народних пісень В. Барвінського» (1993), у статтях «До питання інтерпретації вокальних творів В. Барвінського» у збірках «Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури» (Тернопіль, 2003), «Риси імпресіонізму у вокальній творчості В. Барвінського» в часописі «Молодь і ринок» (2009. – № 3 (50)).

Поява навчального посібника «Камерно-вокальні твори композиторів Галичини» є черговим особистим досягненням його укладачки, а також серйозним надбанням сучасної музичної педагогіки України. У посібнику простежується прагнення зберегти для сучасних поколінь музикантів імена забутих композиторів, збагатити концертний репертуар новими художньо яскравими творами, наголосити ще раз на важливості спеціалізації піаніста як концертмейстера.

Кожна з трьох книг посібника містить вступ, де подано стислий огляд культурно-мистецького тла обраного часового періоду (XIX, XX, XXI ст.), умови виникнення й особливості побутування жанру сольної пісні в Галичині. Так, у першій книзі показано багаті та давні мистецькі традиції як підґрунтя музичної культури XIX ст., у якій переважали принципи романтизму. Поява різноманітних стильових тенденцій на початку XX ст. та асиміляція їх на вітчизняному ґрунті акцентовані в другій книзі посібника. Своєрідність творчого експерименту, полістилістичні орієнтації, інтегрованість у світову культуру композиторів сучасного періоду висвітлено в третій книзі, яка нещодавно побачила світ.

З метою розширити знання студентів наприкінці кожної книги посібника подано біографічні відомості та перелік основних творів композиторів, а також анотації до обраних творів, у яких акцентовано найважливіші моменти в процесі оволодіння звуковою тканиною вокальної мініатюри. Усі переклади іншомовних текстів, оформлені як короткий поетичний виклад змісту романсу (при нотному тексті подано мову оригіналу), є цінним внеском укладачки.

Представлені в посібнику камерно-вокальні мініатюри є різними за стильовими ознаками, фактурним розвитком, виконавською склад-

ністю. Проте їх об'єднує художня довершеність композиторської інвенції. За словами авторки, «вибір творів зумовлений їх характерними особливостями – контрастністю матеріалу, самобутністю підходу композитора до втілення поетичного тексту». Поряд з уже згаданими невідомими зразками виконавці зустрінуть популярні солоспіви «Бабине літо» Д. Січинського (сл. М. Гавалевича), «Забудь мене» Я. Лопатинського (сл. О. Луцького), «Спитинко моя» (сл. П. Карманського) і «За байраком байрак» (сл. Т. Шевченка) С. Людкевича, «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» (сл. І. Франка) і «Ой піду я межі гори» (сл. народні) А. Кос-Анатольського, «Якби мені черевики» М. Скорука (сл. Т. Шевченка) та ін.

Навчальний посібник Н. Бабинець, який змальовує розгорнену поліетнічну панораму існування жанру сольної пісні в Галичині, стане бестселером у своїй царині. Він зацікавить не лише студентів і викладачів класу концертмейстерства та класів сольного і камерного співу, але й професійних виконавців (співаків, піаністів), дослідників музичної історії Галицького краю та інших музикознавців. Слід зазначити, що за двома першими книгами посібника відбулося два концерти за участю заслуженої артистки України, солістки Львівського Національного академічного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької Наталії Романюк та студенток класу Н. Бабинець – О. Махової та З. Жмуркевич. Традиція триває...